

Kısa Ömürlü Açılyalar yazıyorum

Zaman Kitap

Son yıllarda Türkçenin başına gelmiş güzel şeylerden biri, kadın yazarların artık “kadın duyarlığı” gibi klişenin klişesi tabirlerle anılmıyor olmasıdır denebilir.

Bu gibi “duyarlık” tarifleri elbette çeşitli mahfillerde muhtelif isimler için hâlâ geçerli olabilir ama “edebiyat”ın içinden seslenen ve muhatabını tayin etme yeteneğini var eden yazarların cinsiyeti uzun zamandır asal dert olmaktan çıktı. Bu da “kendiliğinden” olmadı elbette; deyiş yerinde midir bilmem ama “erkek olmayan yazarlar” bu algıyı dışları, tırnaklarıyla yarattılar. Elimde somut bir veri yahut bir istatistik yok, fakat sözünü ettiğim bu durum en çok da öykü sahasında mevcutmuş gibi geliyor bana. Müge İplikçi de poetikasıyla bu isimlerden biri olarak rahatlıkla sayılabilir.

Everest Yayınları tarafından geçtiğimiz günlerde Kısa Ömürlü Açılyalar isimli öykü kitabı yayımlanan Müge İplikçi, geçmişteki üç romanına karşın [Kül ve Yel, Cemre, Kafdağı] daha çok öyküleriyle hatırlanan/tanınan bir yazar. Yazarlık geçmişinde Haldun Taner Öykü Ödülü üçüncülüğü ve Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülü bulunan İplikçi’nin, kendi deyişiyle “yaşamındaki genç dostlarının sırrı” olan bir de Kadıköy Kız Lisesi’nden İstanbul Bilgi Üniversitesi’ne uzanan öğretmenlik mesaisi var. Akademik geçmişinde iki yüksek lisans derecesi bulunan İplikçi, Açık Radyo’da iki yıl yapımcı ve sunumunu üstlendiği “Sabun Köpüğü” isimli programı ile ABD’de Nazan Haydari tarafından doktora tez konusu olarak incelenmiş. Ayrıca, Türkiye Kadın Yazarlar Komitesi’nin iki buçuk yıllık zaman diliminde başkanlığını üstlenmiş Müge İplikçi. Kısa Ömürlü Açılyalar isimli kitabı da yazarın beşinci öykü kitabı olarak raflarda yerini aldı.

Kentli insan portreleri

Kısa Ömürlü Açılyalar, arka kapakta “dilini bir iletişim aracı olmaktan çıkıp varoluşun temellendiği bir evren olmasının da yolunu aç[an]” bir kitap olarak sunulmuş okuyucuya. Kitap, “Pesen’e...” ithafla açılıyor. İthafalara, epigraflara, kitap kulaklarına, ön ve arka kapaklara, arka kapakta yazılmış olanlara da anlam atfeden ve bunları da “okumaya” özen göstermeye çalışan bir okuyucu olduğum için, “Pesen” kelimesinin anlamının da mühim olduğunu düşünüyorum. Bu kelimenin “İnce ince yağın kar, süzgeç, şarkı” gibi anlamlara geldiği kaydını düşelim. Kitabı yayına hazırlayan isim Çiğdem Su, “son okuma ve düzelti”yi yapan da Özgür Tunçel. Bu iki ismi anmamın, iki temel sebebi var: İlki, kitabın sırtında, eserin adı –bence büyük bir talihsizlikle- “Kısa Ömürlü Açılyar” olarak yanlış dizilmiş. İkincisi ise kitabın ilk öyküsü olan “Vaşington Portakalı”nın ikinci cümlesindeki tashih problemi: Anlatıcı babaannesinin sözünü “Portakal yapacakken [...]” diyerek alıntılıyorum, hemen sonraki cümlelerden birinde burada kastedilenin “portakal reçeli” olduğunu anlıyoruz. Öyküde “vaşington”, bir de “vaşington” şeklinde anılıyor.

İplikçi'nin öykülerinde, 9 Eylül 2009 tarihli Radikal Kitap'ta Asuman Kafaoğlu-Büke'nin de tespit etmiş olduğu üzere, "kentli insanın parçalanmış hayatından portreler" başarıyla çiziliyor. Bu karakterler yer yer iki boyutlu da olsa, İplikçi'nin varsıl parantezinde kadın-erkek-geç-aşçı-restoran sahibi-avukat vs. karakterleri, sahiciliklerini sezdiriyorlar. Şu tespiti de yapmak mümkün; İplikçi'nin özellikle kadın karakterleri, çağdaşı olan Aslı Erdoğan'ın kentli kadın karakterlerine benziyor. Bu benzerlik edebî düzlemde bir "karakter yaratmak" benzerliğinden öte, kentin benzer hayatlarını dert edinmiş iki yazarın karakter seçimindeki benzerliğine vurgu yapıyor. Kısa Ömürlü Açelyalar'ın akılda kalacak en önemli yanlarından biri de anlatıcıların "hafıza" ile olumlu-olumsuz kurduğu ilişkidir kanımca.

Olur olmaz hatırlamalar

"Hatırlama"yı birçok veçhesiyle gözler önüne seren ve karakterleri aracılığıyla bunu derinleştiren İplikçi'nin "denizaltı hastalığı"na tutulmuş karakteri, "Olur olmaz şeyleri hatırlıyorum sadece. Bir koku, bir sima, bir şarkı yetiyor buna." diyor. İki öyküde üst üste kadınlara "Leyla" adını vermesinin de bu bağlamda tesadüf olmadığını düşünüyor.

Bence kitabın en güçlü öykülerinden biri olan ve metne adını da veren "Kısa Ömürlü Açelyalar" isimli öyküsünde İplikçi, küçücük bir karşılaşma anından olağanüstü bir karı-koca, anne-çocuk gerilimi çıkarıyor ve öyküyü şu iki cümleyle taçlandırıyor: "O zamanlar ülkenin gelecek vaat eden sopranolarından biriydi; sesinin paslanmasına daha çok zaman vardı ve bir sürü umudun içinde anne oluvermişti. Oğlunu ses tellerinin ilerlediği nehrin üstüne koymuştu göğsündeki; kendi iç nehrinden yükselen küçük çağlıntıyı dinletmişti ona."

Kısa Ömürlü Açelyalar – Müge İplikçi – Everest Yayınları
Yazan: Ali Enis Diyapoğlu

14.04.2011